

Bijlage 8: Signalen waarbij de hypothese ‘vermoeden van ASS’ kan worden gesteld¹

Hier volgen voorbeelden van leerkrachtssignalen die alertheid uitlokken:

- de leerling voelt ‘raar’ aan: een signaal dat vaag lijkt, maar van het grootste belang is. Bij doorvragen horen we vaak dat de leerkracht geen vat krijgt op het kind, dat zijn inspanningen niet resulteren;
- de leerling past zich moeilijk aan bij het aanleren van schoolse routines, bij overgangen, bij het wisselen van activiteit, bij nieuwe situaties. Hij vertoont weerstand, huilbuien, angst;
- samenwerking zorgt voor problemen. Klassikale instructies komen niet over, samenspel lukt niet, de leerling vertoont eigenaardigheden (sociaal, motorisch enz.) bij interacties. Hij is erg afstandelijk of net andersom, domineert te fel. Hij faalt bij het groepsgebeuren;
- zijn spelgedrag is anders dan dat van de andere leerlingen, meer stereotiep en weinig ‘doe alsof’ spel;
- soms zijn de signalen minder duidelijk. Het is bijvoorbeeld een erg drukke, ‘stoute’ leerling, die er ‘maar doorheen loopt’ of net andersom, een initiatiefloze, passieve leerling;
- gedrag en taal fungeren heel vaak als aanmelding, hoewel het probleem later ASS blijkt te zijn.

Hier volgen enkele voorbeelden van observaties door de CLB-medewerker:

- de pedagoge ziet een leerling telkens opnieuw een handeling herhalen, geen andere oplossingsweg zoeken, alsof hij vast hangt bij de uitvoering;
- de verpleegkundige merkt een beklemde of overdreven reactie bij het medisch onderzoek: de leerling wil zich niet laten onderzoeken, wil niet aangeraakt worden, stelt bij herhaling dezelfde ongeruste vragen, vraagt om mee naar de kleedhokjes te gaan;
- Een teamlid voelt dat de communicatie, het contact niet klopt, dat er gebrek is aan wederkerigheid tijdens gesprekken of interacties.

De hypothese vermoeden van ASS² moet zeker worden geformuleerd wanneer een kind:

- op de leeftijd van 2 jaar geen enkel woord spreekt³; op 3 jaar geen zinnen vormt;

¹ Willems L. & Peeters G. Autisme. Stappenplan voor onderzoek en begeleiding. VCLB-Service, 2003

² Hellemans H., Peeters W., Roeyers H. e.a. , 2009. Classificerend diagnostisch protocol autismespectrumstoornissen bij minderjarigen, VAPH en wetenschappelijke feedback augustus 2013 door Prof. Dr. H. Roeyers en Dr. M. Dereu verwijzend naar Dereu M. e.a. Screening for autism spectrum disorders in Flemish day-care centres with the Checklist for Early Signs of Developmental Disorders In Journal of Autism and Developmental Disorders October, oktober 2010

³ Dit kan ook blijken uit terugblik, retrospectief in de anamnese.

- niet reageert op de eigen naam; niet lacht; gehorgestoord lijkt of slecht oogcontact maakt; een duidelijk gebrek aan wederkerigheid in de sociale interacties vertoont; in de loop van zijn ontwikkeling talige of sociale vaardigheden verliest;
- niet lijkt te weten hoe het moet spelen met speelgoed; zijn speelgoed of andere objecten op obsessieve wijze in lijnen plaatst;
- vertraagd ontwikkelt; in het tweede levensjaar regressie doormaakt.

Het is met name aangewezen om deze mogelijke indicatoren na te gaan bij kinderen

- die te vroeg werden geboren⁴;
- met een oudere broer of zus met ASS⁵;
- bij wie reeds een (ontwikkelings)stoornis is vastgesteld en waarbij men ASS over het hoofd kan zien, zoals kinderen met een auditieve, visuele en/of verstandelijke beperking, een stoornis in de taalontwikkeling of ADHD.

⁴ Wetenschappelijke feedback augustus 2013 door Prof. Dr. H. Roeyers en Dr. M. Dereu

⁵ Wetenschappelijke feedback augustus 2013 door Prof. Dr. H. Roeyers en Dr. M. Dereu